»Kako je lijep čist naraštaj«

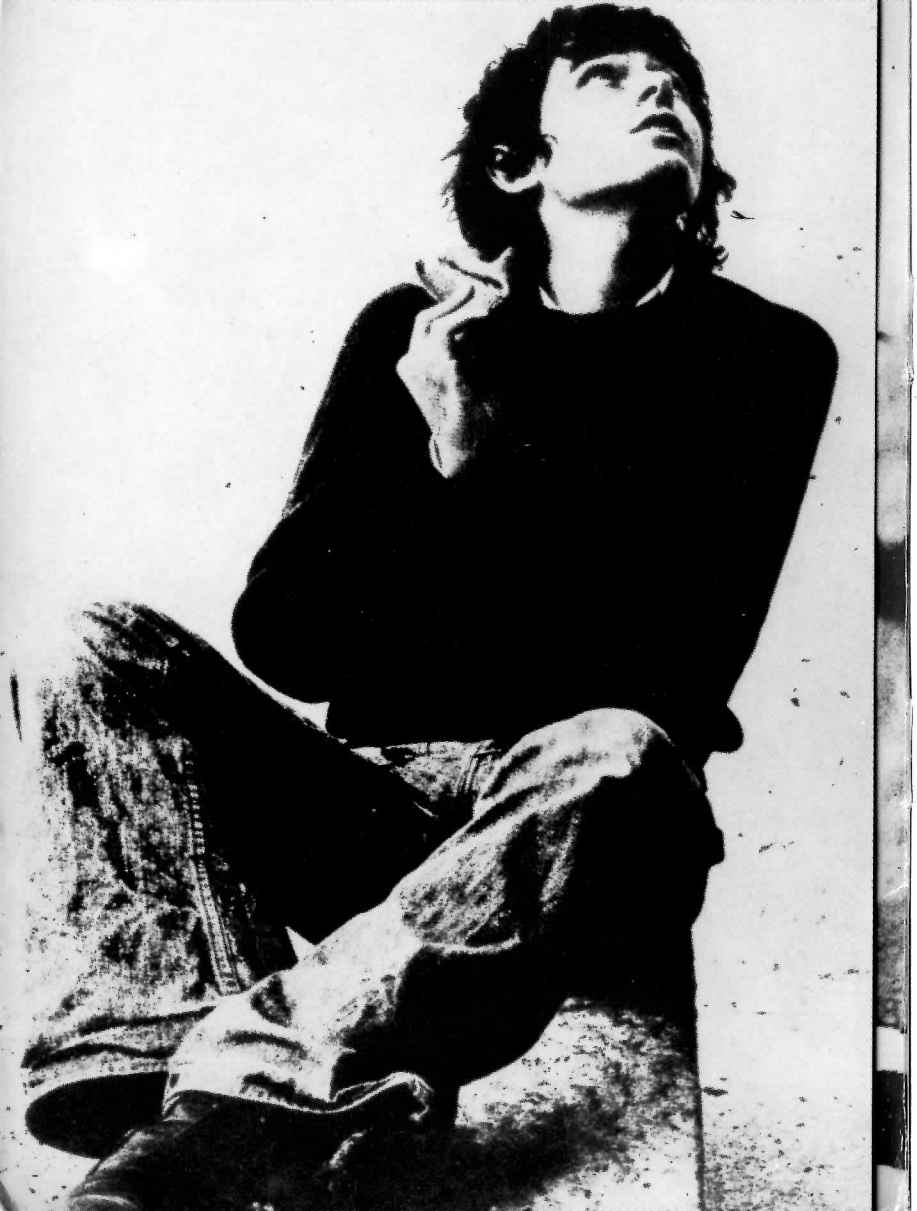

19737

»KAKO JE LIJEP ČIST NARAŠTAJ«

● *Razgovor kardinala Franje Kuharića s mladićima i djevojkama — onima koji vjeruju, koji sumnjaju i koji ne vjeruju*

MALA KNJIŽNICA GK
»KOVČEG« 19

Izdaje: Nadbiskupski duhovni stol — Glas Koncila, Kaptol 8

Odgovara: Dr. Josip Ladika, Zagreb, Nova ves 7

Tisak: RO »Informator«, OOUR Tiskara »Zagreb«,
Zagreb, Preradovićeva 21-23

FRANJO kardinal KUHARIĆ

»KAKO JE LIJEP ČIST NARAŠTAJ«

Razgovor s mladićima i djevojkama
— onima koji vjeruju,
koji sumnjaju
i koji ne vjeruju

ZAGREB 1985.

Božja riječ: »Sine moj, ako primiš moje riječi, i pohraniš u sebi moje zapovijedi... tada ćeš shvatiti pravdu, pravicu, pravednost i sve staze dobra, jer će mudrost ući u tvoje srce i spoznaja će obradovati tvoju dušu« (Izr 2, 1; 9—10).

1. UVOD

Mladi prijatelji, djevojke i mladići,
sestre i braćo u Isusu Kristu!

»Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista, koji sebe dade za grijehe naše, da nas istrgne iz sadašnjega svijeta opakoga kao što je volja Boga i Oca našega, kojemu slava u vijeke vjekova! Amen.« (Gal 1, 3—5).

U GODINI MLADIH slavit ćemo Uskrs. Korizma je vrijeme priprave, dubljeg razmišljanja, produbljene molitve i iskrenog ispita savjesti s raspoloženjem obraćenja. Prikladno je da u duhu Isusovog poziva: obratite se i vjerujte Evanđelju, ovo korizmeno vrijeme razmišljamo s mladima za mlade. Stoga vama, mladi vjernici Crkve zagrebačke, upućujem ovo korizmeno razmišljanje, iskreno i ponizno, u ime Gospodina našega Isusa Krista. S pažnjom i ljubavlju nudim ovu poruku Crkve svim mladićima i djevojkama dobre volje koji možda sumnjaju, možda vjere nemaju, ali ozbiljno žele razmišljati o svom biću, o svom pozivu, o svom određenju u drami života i u drami povijesti.

Dragi mladi, želio bih progovoriti vašem razumu, vašem srcu, vašoj slobodi i savjesti, ali ne u svoje ime, ne u nekom svom osobnom interesu, nego u Božje ime. Vi ste u središtu Božje pažnje i brige. Svaki od vas! Ti mladiću! Ti djevojko! Odmah na početku vam kažem: Bog vas ljubi! Bog Raspeti! Bog Uskrsnuli! I vas koji ga ne poznajete. »U ovom je ljubav: ne da smo mi ljubili Boga, nego — on je ljubio nas i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijehe naše« (I. Iv 4, 10).

2. KAKVO JE BILO OZRAČJE VAŠEG DJETINJSTVA?

»Slušajte, djeco, pouku očevu i pazite kako biste spoznali mudrost, dobar vam nauk dajem . . .« (Izr 4, 1)

Želio bih razgovarati s vama na valu vaših najdubljih pitanja i nadanja, vaših traženja i tjeskoba. Dok ste bili maleni, bezbrižno ste rasli u krugu svoje obitelji. Blago vama koji ste imali sreću doći na svijet u obitelji koja vas je dočekala s ljubavlju i okruživala pažnjom; blago vama koji ste imali milost da se rodite u vjerničkoj obitelji koja vam je već u djetinjstvu objavila Boga Stvoritelja neba i zemlje, upoznala vas s Isusom Kristom Spasiteljem čovjeka, uključila vas u život Crkve i uvela u sveta otajstva sakramenata: Ispovijedi, Pričesti i Potvrde. Zahvaljujte Bogu za obitelj koja vas je učila iskreno i radosno moliti i svojim vas je primjerom podržavala u svemu što je dobro, lijepo i plemenito. Tako vas je uvela u trinaeststoljetnu baštinu kršćanstva u Hrvata. Po tome ste postali baštinici kulture duha i srca, kulture ispravne savjesti.

Očinski i bratski suosjećam i s vama, dragi mladi, koji možda niste imali te sreće, pa ste rasli u obitelji mučenoj krizom, možda nemirom, nevjerom i konačno rastavom. Drama života koja je teško pritisla vaše roditelje, ostavila je sigurno duboke tragove u vašoj duši, ožiljke na srcu, zbunjenost u mislima i sa-

vjesti, nesigurnost u izboru životnog puta. Tako ste već u djetinjstvu bili opterećeni brigama, tjeskobom i žalošću. Dijelili ste dramu i patnju svojih roditelja. Koliki mladi nose posljedice nesređenih prilika u djetinjstvu kao duboke zareze u psihu i srce. Budite uvjereni da i vama Bog smilovanja upućuje riječ ohrabrenja: »Daj mi, sine moj, srce svoje, i neka oči tvoje raduju putovi moji« (Izr 23, 26)!

3. SUOČENI S VAŽNIM PITANJIMA

»Steci mudrost, steci razbor . . .« (Izr 4, 5)

Međutim, svi vi, mladići i djevojke, niste više djeca. Bilo da ste rasli u svijetlim okolnostima lijepog djetinjstva, bilo da vam je djetinjstvo bilo ispunjeno brigama, kojiput i strahom, sada ste dorasli do velikih životnih odluka. Sada određujete svoj odnos prema samima sebi. Određujete svjesno svoj odnos prema okolini, obitelji i široj zajednici. Želite znati što je čovjek u sebi i zašto je. Sigurno se pitate na kojim temeljima treba graditi život. Svjesnije ste suočeni s izborom između dobra i zla. Što je dobro? Što je zlo? Dublje ulazite u pitanje: što je istina? To vas potiče da analizirate ideje, ideologije, sisteme i svoju vjeru ili svoju nevjeru. Možda ste mučeni sumnjama? Otvorenim očima, koje su pune mladenačke znatiželje, promatrate svijet u kojem živite. O svemu razmišljate. Dobro je imati na pameti Božju riječ: »Blago čovjeku koji razmišlja o mudrosti i umuje razborito« (Sir 14, 20).

4. IZMEĐU STRAHA I NADE

»Pred čovjekom je život i smrt: što on više voli, to će mu se dati« (Sir 15, 17)

Dragi mladi, zajedno s nama starijima ulazite u posljednje godine XX. stoljeća. Ako Bog da, u punoj životnoj snazi vi ćete ući u treće tisućljeće povijesne ere koja je započela Isusom Kristom. Sigurno razmišljate što će se sve još dogoditi do svršetka ovog stoljeća. Uočavate da je taj naš suvremeni svijet, koji su vam pripremile prošle generacije, svijet velikih mogućnosti i obećanja, ali, u isto vrijeme, svijet velikih suprotnosti, napetosti i opasnosti.

Mladost je doba nade, dobre nade. Ali unatoč lijepih nada obuzima vas možda i strah, što će biti s vama, što će biti s narodom u kojem ste rođeni i s cijelim čovječanstvom još u ovom stoljeću. Čitate, gledate, slušate i zatim razmišljate što se to sve zbiva u ovom našem vremenu. Zanose vas možda tehnički uspjesi znanosti. Doista, tehničke su mogućnosti čudesne. Let na mjesec je znak toga tehničkog uspona. Sredstva priopćavanja mogu glasom, riječju i slikom povezati u istoj vijesti i u istom događaju sve stanovnike našeg planeta. O tome nisu sanjali naši djedovi i bake.

Osim toga, kažete: mi živimo u atomskom dobu. Dakle, čovjek ima u svojim rukama najsnažniju energiju svemira. To je energija sunca koje nas grije i rasvjetljuje naše dane. To je velika mogućnost u ko-

rist čovjeka. Ali to je i velika prijetnja za čovjeka. Tehnička moć može u čovjeku stvarati prometejsko raspoloženje da je čovjek sam sebi dosta i zato se ponosi svojim strojevima. Ali taj je ponos praćen i teškim strahom. Prva upotreba atomske energije bila je protiv čovjeka, sredstvo smrti. Nije, dakle, sve u tehničkoj moći. Važno je što se događa s ljudskim srcem. Što je sa savješću? Kažu da je Prometej simbol čovjekove pobune protiv Boga. Međutim, taj Prometej može se pretvoriti u strašnog ubojicu čovjeka.

Nalazimo se pred teškim i mučnim pitanjem. Kako s toliko naglašenim napretkom suvremenog svijeta spojiti činjenicu da se čovjek boji čovjeka i narodi žive u strahu jedni pred drugima? Činjenica je da se nikada u povijesti roda ljudskoga nisu upregli toliki znanstveni, tehnički, financijski potencijali u naoružavanje kao danas. Kad bismo svu moć ratnih oružja, koja su ljudi posjedovali od prapočetka — od kamene sjekire — pa do polovine ovog XX. stoljeća skupili na jedno mjesto, sva ta vojna moć, premda strašna, bila bi igračka u usporedbi s današnjom vojnom moći svijeta.

Da si to nekako predočimo, donosimo podatke koje ste i sami mogli pročitati u novinama, a temelje se na istraživanjima stručnjaka Ujedinjenih naroda.

U skladištima nuklearnih sila, na brodovima, avionima i podmornicama pripremljeno je za djelovanje više od četrdeset tisuća atomskih i hidrogenskih bombi. To iznosi šesnaest tisuća megatona ili 16 milijardi tona najjačeg eksploziva (TNT). To znači da nad gla-

vom svakog stanovnika našeg planeta lebdi tri i pol tone snažnog eksploziva. Ne naoružavaju se samo nuklearne sile. Svi se naoružavaju. Čak 32 zemlje troše više na naoružanje nego na obrazovanje i zdravstvo zajedno. Naoružavanje je opća psihoza svijeta. Svi se smatraju ugroženima. Svaki se naoružava imajući u vidu nekog svog neprijatelja, bilo vanjskog bilo unutarnjeg.

Stručnjaci su izračunali da će samo ove godine izdaci za oružje u svijetu premašiti bilijun (tisuću milijardi) dolara. Do konca stoljeća — ne bude li rata(!) — svijet će utrošiti za naoružanje 15 bilijuna (petnaest tisuća milijardi) dolara. Ako bi se pak rasplamsao nuklearni rat, poslije njega — »Dan poslije« — nastupilo bi, kažu znanstvenici, ledeno doba, »nuklearna zima«; poslije vatre led.

Mladi, vi postajete sve više svjesni tog apsurda. Ne možete biti ravnodušni prema toj prijetnji. Svoju mladost, doduše, živite u miru, ali taj je mir opterećen neizvjesnošću, nesigurnošću i strahom što će biti sutra. Razne zabave, razonode, diskoklubovi možda vas časovito odvrate od dubljih razmišljanja, ali ipak osjećate da vrijeme u kojem živite nije sretno. Gdje su korijeni takvog razvoja suvremene situacije svijeta? Ne raste li sve to iz misterija zla? Nije li se mržnja nastanila među ljudima jer se u ljudskim srcima ukorijenilo zlo. Otvoreno nazovimo to zlo grijeh. Riječ Božja ozbiljno opominje: »Tko sije nepravdu, žanje nesreću, i šiba njegova gnjeva udarit će njega samoga« (Izr 21, 8). »I tako će svu zemlju opustošiti

bezakonje, i opačina će prevrnuti prijestolje vladalačko« (Mudr 5, 23). Što činiti da se to ne dogodi? Gdje se mora dogoditi mir? U čovjeku! »Ali se kraj svega toga moli Svevišnjem da te vodi stazom istine« (Sir 37, 15).

5. KAKAV SVIJET ŽELITE?

»Sve zapovijedi tvoje istina su sama« (Ps 119 (118), 86).

Mlada braćo i sestre, kakav biste svijet vi željeli? Uvjeren sam, da biste, slijedeći svoje najunutarnjije težnje, željeli bolji, pravedniji svijet. Sigurno biste željeli svijet pravog, sigurnog i trajnog mira. Taj pravi mir uključuje u sebi pravednost prema svakome, slobodu za svakoga, sigurnost da će svaki čovjek imati mogućnost dostojnog života. To vrijedi i za narode. Vi želite svijet socijalne pravde u kojem neće biti izrabljivača ni izrabljivanih. Uvjereni ste da u svijetu istinskog mira nema ni tlačitelja ni potlačenih, a ima potpuna ravnopravnost u pravima i dužnostima, sa zajamčenom zaštitom dostojanstva svake ljudske osobe; isključena je svaka mržnja: rasna, klasna, nacionalna, vjerska. Tko god mrzi i progoni čovjeka bilo na koji način, zbog nacionalne pripadnosti, zbog vjerskog ili kojeg drugog opredjeljenja, radi protiv mira. Stanje je nemira svako stanje u kojem se ne poštuju neotuđiva prava svake ljudske osobe.

Bolji svijet uključuje u sebi i perspektivu da se mladi s pouzdanjem pripremaju za svoju budućnost. Mladim je ljudima potrebna sigurna nada da će imati mogućnost zaposlenja, što je temeljni problem čovjekove egzistencije. Strah pred nezaposlenošću teška je tjeskoba naših dana za mnoge mlade ljude. Rješenje tog problema također je stvar mira.

Svi ljudi dobre volje žele mir i bolji svijet sa svim njegovim sadržajima. Jadan je to mir pod atomskim kišobranom; mir čuvan strahom. Nemiran je mir u kojem ljudi trpe zbog nepravdi.

Da li je bolji, pravedniji svijet, svijet istinskog mira ostvariv bez promjene ljudi? Da li je moguća promjena ljudi bez jasnih duhovnih vrijednosti koje imaju objektivnu vrijednost i postaju norma savjesti? Da li je bolji svijet moguć bez istine o čovjeku? Konačno, da li je bolji svijet moguć bez Boga, ili čak protiv Boga?

»Ako Gospodin kuću ne gradi, uzalud se muče graditelji. Ako Gospodin grad ne čuva, uzalud stražar bdi« (Ps 127/126/, 1).

6. ŠTO JE ČOVJEK?

»Pa što je čovjek da ga se spominješ, sin čovječji te ga pohodiš?« (Ps 8, 5).

U Poruci mladima svijeta za Svjetski dan mira 1985. s temom: Mir i mladi idu zajedno, Sv. Otac Pavao II. izrekao je i ove riječi: »Među neizbježivim pitanjima koja sebi morate postaviti, prvo je i najosnovnije ovo: kakva je vaša ideja o čovjeku? U čemu se za vas sastoji dostojanstvo i veličina ljudskog bića?«

Mladi prijatelji, čovjek je u pitanju. Susrećete mnogo ljudi svuda kud se krećete. Gledamo zapravo oko sebe samo mnoštvo. Istina, čovjek je društveno biće; živi u zajednici obiteljskoj, nacionalnoj a mnogi žive i u crkvenoj zajednici. Čovjek se povezuje s drugim ljudima u razne druge organizacije i društva s određenim ciljevima. Čovjek je toliko uključen u mnoštvo da postoji opasnost da u mnoštvu bude izgubljen, zaboravljen. Može se dogoditi da, utopljeni u mnoštvo ljudi, više ne uočavamo čovjeka. Važno je znati da čovjek nije samo čest mnoštva. Čovjek je osoba; rađa se kao osoba, a to je jedinstveni i neponovljivi JA, sam svoj, različit od svih milijardi ljudi koji su postojali i koji će postojati na ovoj zemlji. Svaki je čovjek zato otajstvo za sebe. Tajna u sebi. Nitko ga do kraja ne može proniknuti. Ljudi poznaju ljude samo po vanjskoj pojavnosti, po vanjskim očitovanjima, ali to je samo površinsko poznavanje čo-

vjeka. Onaj unutarnji čovjekov život ostaje skriven ljudskom pogledu. Osoba je u sebi nedohvatna. Sveto Pismo kaže da je samo Bog »izmjerio dubinu bezdana i srca ljudskog i prozreo sve tajne njihove« (Sir 42, 18). »Jer — piše Apostol Ivan — Bog je veći od našeg srca i znade sve« (I. Iv 3,20).

Želio bih, mladi, da se u ovoj korizmi svaki od vas zaustavi pred samim sobom, pred svojom savješću i pred tajnom svog unutarnjeg svijeta. Što je čovjek u sebi? Zar samo biokemijski proces materijalnih elemenata? Zar samo igra kemijskih jednadžbi? Svojom misli čovjek obuhvaća sebe i cijeli svemir; traži istinu svih stvari; ponire u bit svakog bića. Svojom savješću čovjek se izdiže nad sva stvorenja našeg svijeta. Savješću razlučuje dobro i zlo; živi ne samo duševnim nego i duhovnim životom; stvaralac je na području znanosti i svih grana umjetnosti. Istina, dobrota, ljepota sadržaji su njegovih misli i težnja. Zar je sve to samo učinak materijalnih energija? Zar je to naše neponovljivo JA samo neka biokemijska formula?

Materijalističko poimanje čovjeka isključuje svaku duhovnu, nematerijalnu sastavnicu ljudskoga bića. Materijalizam svih boja smatra da je čovjek samo tjelesnost. To se tumači vama, mladi, kao jedina istina o čovjeku i kao konačni rezultat znanosti. Jednako kao što se niječe Bog tako se niječe i čovjekova duhovna, besmrtna duša.

Ali baština je roda ljudskoga drugačija; nosi u sebi sasvim drugačiju, puniju i potpuniju svijest o čo-

vjeku. Uvjerenje je čovječanstva da čovjek u sebi nosi neuništivi duhovni princip svoje osobnosti. Po svojoj besmrtnoj duši čovjek ima svijest svoje osobnosti. Zato čovjek ne smije nikada biti pretvoren u stvar. Osoba ne smije biti privatno vlasništvo ni osobe ni bilo kojeg društva, pa ni države. Zato svaka javna vlast dužna je štititi dostojanstvo svakog čovjeka.

To uvjerenje čovječanstva božanskim autoritetom potvrđuje Bog u Objavi! »Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih« (Post 1, 27). To je rodni list čovjekov! »... Bog je stvorio čovjeka za neraspadljivost, i učinio ga na sliku svoje besmrtnosti« (Mudr 2, 23).

Drugi vatikanski sabor poručuje suvremenom čovjeku u Božje ime: »Svaki čovjek ostaje sam sebi neriješeno, nerazgovjetno pitanje. Nitko ne može potpuno potisnuti spomenuto pitanje u nekim trenucima, osobito u važnijim događajima života. Jedino Bog, koji poziva čovjeka na dublje razmišljanje i na poniznije traženje, daje potpun i posve siguran odgovor na to pitanje« (GS 21).

»Čovjek se zbilja ne vara kad se priznaje višim od materijalnih elemenata i kad se ne smatra svodivim na golu čest prirode ili na anonimni elemenat ljudskoga društva ... Stoga priznajući u sebi duhovnu i besmrtnu dušu, nije žrtva lažnog utvaranja koje proistječe samo iz fizičkih i socijalnih uvjeta, nego, naprotiv, dohvaća samu duboku istinu stvari« (GS 14). Čovjek, u svojoj cjelovitoj stvarnosti, u saborskoj

Konstituciji Crkva u suvremenom svijetu stavljen je u središte pažnje, i to baš takav čovjek. Zato Sabor govori: »Radi se o tome da se spasi ljudska osoba i da se bolje izgradi ljudsko društvo. Čovjek, dakle, kao nešto jedno i cijelo, s tijelom i dušom, srcem i savješću, razumom i voljom, bit će u središtu svega našeg izlaganja« (GS 3).

Zastupamo tu Božju viziju čovjeka kao jednu od temeljnih istina našeg katoličkog Vjerovanja. Iz te istine slijede dalekosežni zaključci za čovjekovo postojanje i za sudbinu svijeta.

7. SAVJEST U SVJETLU ILI TAMI?

»Tvoja je riječ nozi mojoj svjetiljka i svjetlo mojoj stazi« (Ps 119 (118), 105).

Čovjek je etičko biće! To treba snažno naglasiti. Mnogi teški problemi svijeta su etički problemi; imaju korijen u etičkoj krizi. Etičko biće posjeduje savjest. To znači da usvaja nepremostivu razliku između dobra i zla. Zlobno srušiti slijepoga koji tapka među mnoštvom bit će uvijek zlo. Pomoći mu i prevesti ga na drugu stranu ulice bit će uvijek dobro. »Savjest je — kaže Sabor — najskrovitija jezgra i svetište čovjeka, gdje je on sam s Bogom čiji glas odzvanja u njegovoj nutrinji« (GS 16).

Mladi prijatelji, sestre i braćo, kakvu etičku sliku čovjeka nosite u sebi? Uvjeren sam da svaki od vas želi susretati ljude istinski pravedne, poštene, u punom smislu dobre. Sigurno osjetite da li vas netko voli radi vašeg dobra ili vas želi iskoristiti za svoj sebični interes. To je tako duboko usađeno u dušu da i oni ljudi koji drugima čine zlo žele da drugi njima čine dobro.

Sad se postavlja pitanje da li postoje objektivni kriteriji kojima možemo razlučiti što je objektivno dobro a što je zlo? Može li čovjek tako izmijeniti svoje moralne sudove da subjektivno proglasi dobro zlim a zlo dobrim? Povijest dokazuje da je to moguće. Moguća je takva perverzija savjesti. To je navijestio Isus svojim apostolima: »Štoviše, dolazi čas kad će

svaki koji vas ubije misliti da služi Bogu« (Iv 16, 2). Sedam stoljeća prije Isusa Krista prorok Izaija korio je svoje suvremenike: »Jao onima koji zlo dobrom nazivaju, a dobro zlom, koji od tame svjetlost prave, a od svjetlosti tamu . . .« (Iz 5, 20).

Kolike su nepravde počinjene, koliki zločini izvršeni nad ljudima, kakvi sve okrutni postupci, a počinioci su nastojali uvjeriti svoju savjest, ukoliko nije bila sasvim mrtva, da je to opravdano, da je to u nekom višem interesu potrebno. To je tama savjesti. Riječ Božja kaže: »A put je opakih kao mrkli mrak . . .« (Izr 4, 19). Zato se kaju oni nepravednici u knjizi Mudrosti: »Mi, odista, zalutasmo s puta istine, i svjetlost pravde nije nam svijetlila . . .« (Mudr 5, 23). Savjesti je zaista potrebno svjetlo da slijedi pravi put. Svjetlo je istina. Isus Krist je rekao svojim učenicima: »Ja — Svjetlost dođoh na svijet da nijedan koji u mene vjeruje u tami ne ostane« (Iv 12, 46). »Tko hodi u tami, ne zna kamo ide« (Iv 12, 15).

8. RANJENI ČOVJEK

Zavodnik: »Otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi . . .« (Post 3, 5).

Nitko ne može zanijekati činjenice da čovjek može biti dobar i može biti zao. Ima, također, jedna činjenica koju ne može protumačiti nijedna znanost o čovjeku, a u povijesti i ljudskom životu tako je očita: čovjek je u sebi, u svojoj etičkoj dimenziji duboko ranjeno biće. Ranjen je u svim svojim unutarnjim moćima: razum bi trebao biti siguran instrument istine a ipak tako lako podliježe zabludi i laži; volja — moć slobodne odluke — trebala bi birati dobro a ipak tako se lako prikloni zlu; srce — simbol afektivnog života— trebalo bi biti dobrohotno, dobro srce koje ljubi Boga i ljude, a ipak to srce ljudsko može biti tako puno mržnje, nepomirljive mržnje; savjest bi trebala bdjeti nad našim odlukama i točno ocijeniti što je dobro a što zlo, a ona može biti tako slijepa, gotovo mrtva.

Zašto je to tako s čovjekom? Zašto je rođen da bude sebičan i sklon da slijedi zla nagnuća? Zašto ga je lakše pokvariti nego odgojiti da bude uistinu dobar? Svi zavodnici imaju tako mnogo uspjeha. Rušiti je lako; graditi je teško.

Na to pitanje, puno misterija, imamo odgovor samo u Objavi. Čovjek je pao u iskonu; sagriješio je time što se odrekao Istine i Ljubavi, samoga Boga, slijedeći napasnika. Poremetio je svoje biće. Izgubio je

unutarnji sklad. Tako se u srcu svakog čovjeka odvija duhovna borba između dobra i zla. »Đavolovom je zavišću došla smrt u svijet, i nju će iskusiti oni koji njemu pripadaju« (Mudr 2, 24).

Čovjek je izgubio Boga i rađa se bez Božjeg života, bez Božje ljepote u duši. To je objavljeno otajstvo istočnoga grijeha koji svi baštinimo. Izuzeta je bila jedina Blažena Djevica Marija. Ona je u svom postanku puna Božjeg svjetla, puna Duha Svetoga. Njoj je kao preodređenoj djevičanskoj Majci Spasitelja svijeta unaprijed darovan odmah u početku plod Otkupljenja Kristova.

Ranjenog čovjeka treba liječiti. Treba ga iz tame prenijeti u svjetlost. Treba ga u njemu samom osloboditi od okova grijeha. To ne može čovjek svojom moći. On sam ne može prijeći iz smrti u život. Ali to može učiniti u njemu Bog. Jednom zgodom Isus je rekao učenicima: »Ljudima je to nemoguće, ali Bogu je sve moguće« (Mt 19, 26).

9. TRI DUBOKE RANE

»Nema lijeka bolesti oholnika, jer se opačina u njemu ukorijenila« (Sir 3, 28).

Drugi vatikanski sabor upućuje na korijene zla u svijetu kad kaže: »Neuravnoteženosti od kojih trpi suvremeni svijet u stvari su povezane s onom osnovnijom neuravnoteženošću kojoj su korijeni u čovjekovom srcu« (GS 10).

Zlo u povijesti i u životu ljudi ima, dakle, svoje korijene. Zlo je tako očito: mržnje, sukobi, tlačenje, nepravde, međusobna uništavanja ljudi u ratnim sukobima, seksualna raspuštenost, progon istine, sablazni malenih, ubojstva nerođenih itd. Sveta knjiga Mudrosti analizira etičku krizu onoga vremena: »Ne čuvaju više čistoće ni tijela ni ženidbe, jedan drugoga ili iz zasjede ubijaju, ili jedan drugome preljubom jade zadaju. Svuda zbrka: krv, ubojstvo, krađa, prijevare, pokvarenost, nevjernost, buna, kriva prisega, uznemirivanje čestitih, zaboravljanje dobročinstva, oskrvnjenje duša, zločini protiv naravi, nered u braku, preljub, nećudorednost« (Mudr 14, 24—26). To je nihilizam na etičkom području. Sveto Pismo kaže da onaj koji usvaja takav nihilizam »... misli da je žiće naše igra i život naš sajam pun probitka. Treba, veli, izbijati korist iz svega, čak iz zla« (Mudr 15, 12). Etički nihilizam je perverzija savjesti.

Kako to da čovjek može tako duboko iskvariti svoj život i svoje biće? Što je to u njemu? Rekli smo: duboka rana, grijeh. Dublja analiza zla u povijesti dovodi nas do tih korijena neuravnoteženosti, u čovjekovom srcu, kako kaže Koncil. Koji su to korijeni?

Postoje u čovjeku tri duboke rane, tri velike strasti koje su izvor svih etičkih zala povijesti. Sv. Ivan apostol izražava ovako ta tri opasna nagnuća duše i tijela kad piše u svojoj prvoj poslanici Crkvi svoga vremena: »Ne ljubite svijeta ni što je u svijetu. Ako tko ljubi svijet, nema u njemu ljubavi Očeve. Jer što je god svjetsko — požuda tijela, i požuda očiju, i oholost života — nije od Oca, nego od svijeta« (1. Iv 2, 15—16). Ovdje »svijet i svjetsko« znači: etičko zlo u svijetu, u povijesti.

U razmišljanju o tim požudama izmijenimo poredak. Počnimo s ohološću. Što kaže riječ Božja o njoj? »Oholost počinje kad čovjek otpadne od Gospoda i srcem se odmetne od svoga Stvoritelja« (Sir 10, 12). Oholost je stanje duha kad čovjek samog sebe smatra samodostatnim; opojen težnjom za moći nad drugima prezire sve oko sebe, pa i samog Boga. Sotona je duh oholosti. Oholica je sam svoj »bog«; u isto je vrijeme anarhičan i totalitaran. Anarhičan je jer odbacuje svaki autoritet, ali kad sam ima mogućnost da bude autoritet, tada je totalitaran; želi imati potpunu vlast nad drugima; klanja se svojoj mudrosti i svojoj moći. Svi totalitarizmi u povijesti vuku svoj korijen obično iz oholosti. Zato na mnogo mjesta Sveto Pismo govori o oholosti kao velikom zlu. »Mrska je oholost i Gospodu i čovjeku . . .« (Sir 10, 7). Ponizna Nazaretka Djevica Marija pjeva u svojoj pjesmi zahvalni-

ci: »... Rasprši oholice umišljene« (Lk 1, 51). Oholica »izvrće dobro u zlo i baca ljagu na samu krepost« (usp. Sir 11, 31).

Druga je velika strast požuda očiju. To je zapravo težnja da se što više posjeduje. Važnije je imati nego biti. Imati i sve više imati. To je strast bogatstva. Sva izrabljivanja, sve socijalne nepravde, sva ekonomska podjarmljivanja imaju svoj korijen u toj strasti. Riječ Božja kaže: »Tko novce ljubi, nikad ih dosta nema; tko bogatstvo ljubi, nikad mu dosta probitka« (Prop 5, 9). »Vlast prelazi od jednog naroda drugomu zbog nepravde, nasilja i novca« (Sir 10, 8). »... Prolijeva krv tko radniku uskraćuje plaću« (Sir 30, 9).

Zato Isus govori: »Zaista, kažem vam, teško će bogataš u kraljevstvo nebesko« (Mt 19, 23). »Klonite se i čuvajte svake pohlepe: koliko god netko obilovao, život mu nije u onom što posjeduje« (Lk 12, 15). Čitamo u Evanđelju da je u vječnu propast otišao onaj bogataš koji je govorio: »Dušo, evo imaš u zalihi mnogo dobara za godine mnoge. Počivaj, jedi, pij, uživaj!« »Ali mu Bog reče: 'Bezumniče! Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe! A što si pripravio, čije će biti?' Tako biva s onim koji sebi zgrće blago, a ne bogati se u Bogu« (Lk 12, 19—21).

Oholost života i požuda očiju! Koliko su okova skovale, koliko krvi prolile, koliko suza izazvale, koliko znoja iscijedile samo te dvije strasti. Preko lješina idu do ciljeva.

10. POŽUDA TIJELA U SLUŽBI SMRTI

»Bježite od bludnosti!« (2. Kor 6, 18)

A treća? Požuda tijela? Kako god bila poremećena ljestvica vrijednosti, ipak u suvremenom mentalitetu ljudi duboko je razvijen osjećaj za dostojanstvo ljudske osobe, za ravnopravnost, za socijalnu pravdu. Stoga u općem sudu ljudi oholi, bahati moćnici nemaju baš cijene. Oholost se smatra ipak negativnom, zlom. Isto tako pohlepa i obogaćivanje na račun drugih, bilo osoba bilo naroda, ne prolaze dobro u ocjeni suvremenih ljudi. Te strasti, makar imale mnogo slugu, ipak nemaju mnogo javnih odobravatelja u sredstvima javnog priopćavanja.

Međutim, požuda tijela ima svoju posebnu industriju da se prikaže svijetu »naprednom«, »humanom«, »potrebnom«, »osloboditeljskom«. Promicatelji te strasti žele se nametnuti javnom mijenju. Na račun tog »apostolata« mnogi se obogaćuju. U službu požude tijela ulažu se kapitali i beru profiti. Potražnja je velika. To znači da se na području seksualnosti događa tragična perverzija savjesti. Na tom se području, pod utjecajem tako nametljive propagande zaista dobro proglašava zlom a zlo dobrom, kako već davno reče Božji prorok. Velike duhovne vrijednosti nevinosti, čistoće, čednosti, bračnog dostojanstva i bračne vjernosti ismijane su, izrugane, etiketirane kao natražni zaostaci mračne prošlosti, preživjelo srednjevjekovlje, pojmovi nedostojni naprednog atomskog

doba. Propagira se potpuna sloboda od svih etičkih principa koji čuvaju dostojanstvo seksualnosti i prema tome ljudskog tijela i same ljudske osobe.

Na žalost, i u Crkvi se našao koji taj krivi učitelj koji uči u prilog takvog mentaliteta, pomirujući se sa zlom svijeta. To nije nikakva tajna. Sve to ima svoj korijen u materijalističkoj i racionalističkoj filozofiji o čovjeku. Ako je čovjek samo tijelo i biće bez vječne perspektive, zašto ne bi zadovoljio sve prohtjeve tijela bez ikakve odgovornosti? Filmovi na velikim platnima i malim ekranima, pornografski časopisi i pornografske videokazete, hedonistički seksualni odgoj, razne reklame golotinje, sve je to erotiziralo suvremeni mentalitet do tolike mjere da su bez cijene temelji života. Crkveno je učiteljstvo smatralo svojom obavezom u obrani same seksualnosti i ljudske osobe objaviti tri važna dokumenta: Humanae vitae, Persona humana i Odgojne smjernice o ljudskoj ljubavi.

Nauci Crkve su se osobito suprotstavili u bogatim zemljama. Na žalost, protivnici izvan Crkve pronalazili su saveznike i u Crkvi. Neki feministički pak pokreti, tobože u borbi za ravnopravnost žene, bore se za seksualnu slobodu i za pravo na pobačaj, a baš sve je to najviše protiv dostojanstva žene kako je shvaća Evanđelje.

Najstrašniji plod seksualne neodgovornosti uz, razorenu mladost i razorene obitelji, jest ubijanje nerođenih. Tako i požuda tijela, kao i oholost života i požuda očiju, prolijeva nevinu krv milijuna ljudskih bića, a isto tako uzrokuje plač mnogih osoba. I sve bi

se htjelo proglasiti sasvim prihvatljivim u suvremenoj civilizaciji, čak dostignućem napretka. Zabludu se hoće proglasiti istinom života. Sve je to u potpunoj suprotnosti evanđeoskoj viziji čovjeka! Sve je to u suprotnosti s onim najintimnijim uvjerenjem ljudi dobre volje koji slijedeći zdrav razum i zdravo moralno rasuđivanje ipak priznaju da je takva životna praksa nemoralna.

Kad razmotrimo sve dosege i domete triju velikih strasti, koje imaju korijen u srcu čovjekovu, vidimo da one na određeni način svaku, pa i ovu suvremenu kulturu, srozavaju na antikulturu. Nikakve etikete ne mogu promijeniti bit stvari, bilo da su dobre bilo da su zle. Istina ostaje istina.

Ako bismo pitali tisuće i tisuće djevojaka i žena, među njima i toliko maloljetnica, koje su prošle kroz iskustvo »slobodne ljubavi« i zatim kroz iskustvo pobačaja, da li su ih ta iskustva učinila boljima, ljepšima, sretnijima, sigurno bi odgovorile negativno. Ćudoredni nihilizam kao posljedica odbacivanja svih moralnih principa koji imaju izvor u Transcendenciji i u velikoj Tradiciji Crkve uvijek se negativno odražava u osobnom, obiteljskom i narodnom životu. To nije sloboda za život nego sloboda za smrt. To je proces umiranja. Nije to uspon kulture nego pad u antikulturu. Žrtva je čovjek!

Zato je Apostol Pavao pisao Crkvi u Korint da ne podlegne pokvarenosti toga lučkog grada: »Ne varajte se! Ni bludnici, ni idolopoklonici, ni preljubnici,

ni mekoputnici, ni muškoložnici . . . neće baštiniti kraljevstva Božjega!« (1. Kor 6, 9; 10).

Rimljanima pak piše: »Neka, dakle, ne kraljuje grijeh u vašem smrtnom tijelu, da slušate njegove požude; i ne predajte grijehu udova svojih na oružje nepravde, nego sebe, od mrtvih oživjele, predajte Bogu i udove svoje dajte Bogu za oružje pravednosti. Valjda grijeh neće vama gospodovati!« (Rim 6, 12—14).

11. ČISTA MLADOST — — NADA BUDUĆNOSTI

»Blago čistima, srcem: oni će Boga gledati!« (Mt 5, 8)

Tko je slobodan? Slobodan je onaj koji raskine u sebi okove triju požuda. To je sloboda duha. To je sloboda novog čovjeka u kojem je uspostavljeno kraljevstvo Božje. Biti sin Božji, biti kći Božja, pravo je dostojanstvo ljudske osobe. »A budući da ste sinovi, odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga koji kliče: »Abba! Oče!« Tako više nisi rob nego sin; ako pak sin, onda i baštinik po Bogu« (Gal 4, 6—7).

Kako su lijepa vedra, sunčana jutra! Kako su blistavi sniježni vrhunci, uzdignuti u plavetilu neba! Zar nije lijepa Božja priroda u svojoj proljetnoj bujnosti: rascvali voćnjaci, prolistale šume, zelene livade, mirisavi vinogradi u cvatu, cvijeće u svojim raskošnim bojama! Koliko nade! Zašto da ne bismo s tom ljepotom i čistoćom prirode usporedili čistu mladost? Bistra voda u gorskom jezeru nešto je sasvim drugo nego zagađena močvara.

Nevinost! Čistoća! Čednost! Uzdržljivost! To su vrijednosti životnog stava u odnosu prema ljudskoj seksualnosti. To je poštovanje tijela; to je vodstvo duha, razuma i savjesti u sferi seksualnosti. Samo tako, i nikako drugačije se spasava dostojanstvo same seksualnosti i dostojanstvo ljudske osobe. Takvo vrednovanje tijela ima svoj izvor u Božjoj riječi. Cijelo

je Evanđelje poziv na takav životni stav. Zato su i predbračni odnosi teški grijeh.

Svaki mladić i svaka djevojka, kad razmišljaju o svojoj budućnosti, imajući u vidu svoju buduću bračnu zajednicu, što žele? Ukoliko nisu već izobličeni u savjesti, svakako žele se vezati u obiteljsko zajedništvo s osobom vrijednom povjerenja, s osobom sačuvanom, čestitom, na moralnoj visini. Ne željeti to značilo bi izgubiti urođeni, duboko ljudski osjećaj za čistu, sačuvanu mladost i dostojan ljudski brak. Šesta i deveta Božja zapovijed Božja su volja da bude zaštićena ljudska osoba u svom seksualnom određenju od svake zloporabe prije braka i u braku. To je logika Božje zamisli čovjeka stvorenog kao muško i žensko. Zapovijedi Božje su uvijek zaštita čovjeka.

Čovjekova seksualnost ima svoj smisao u Božjem planu da kroz ljubav bude u službi života u zakonitim odnosima muža i žene. Seksualnost nije sama sebi svrha da bi služila samo neodgovornom uživanju. Tako shvaćena ona je samo grubi egoizam koji drugu osobu iskorištava, izrabljuje za sebični interes. Seksualnost, shvaćana ispravno u svjetlu Božjeg nacrta s čovjekom, usmjerena je i osmišljena da u zakonitom braku, i samo u zakonitom braku, bude blagoslovljeni izraz potpunog sebedarja osobe osobi u ljubavi i u poštivanju smisla te ljubavi, a to je očinstvo i majčinstvo. Prema tome brak nije neodgovorno iživljavanje seksualnog egoizma u dvoje nego nesebičnost ljubavi koja se dariva i žrtvuje u vidu novog života; to je ljubav otvorena životu. Zato sva sredstva za protunaravnu kontracepciju pretvaraju ljudsku osobu u stvar, predmet užitka koji je poniženje, obeščašćenje tijela, odnosno ljudske osobe. Stoga čistoća ima svoju specifičnu vrijednost i u braku. Konačno, sve ovisi o tome da li čovjeka shvaćamo evanđeoski, kršćanski ili materijalistički.

Božja zapovijed zahtijeva od mladih sačuvanu, čistu mladost i nevinost kao najbolju pripravu za čestit brak. Nije dopuštena nikakva igra sa seksualnošću. Nijedna ljudska osoba stoga nema prava na sjedinjenje s drugom osobom ako im to pravo nije dano zakonitim brakom koji je za kršćane sakramenat; to je brak posvećen Otkupljenjem Kristovim.

Graditi brak na čistoći mladenačke dobi znači graditi na čvrstom temelju. Čista mladost daje jamstvo za vjernost, za neopozivu ljubav i za poštovanje dostojanstva bračnog druga. Čistoća je provjerena etička kvaliteta ljudske osobe u koju se može imati povjerenje. Kako je lijep čist naraštaj! Kako je radosna čista mladost! Kako je vedra čista savjest!

Zato Sveto Pismo oduševljava za tu ljepotu života. »Kako će mladić čistim sačuvati put svoj? Čuvajući riječi tvoje... Ja kročim putem zapovijedi tvojih, jer si mi ti prosvjetlio srce« (Ps 119 (118), 9; 32).

»Blago mužu čestite žene... Čestita žena radost je mužu svojem, on će godine života svojega proživjeti u miru« (Sir 26, 1; 2).

»Dar je Gospodnji žena šutljiva, i nema cijene duši dobro odgojenoj. A milina je nad milinama žena

stidljiva, i nema cijene dostojne duše uzdržljive« (Sir 26, 14—15).

Jedna mlada suvremena obraćenica iz Lenjingrada, nakon što je, prošavši kroz iskustvo ateizma i nihilizma, postala Kristovom učenicom, piše u knjizi o svom obraćenju: »Kako sad shvaćamo čistoću, kako je cijenimo! . . . »Blaženi čista srca, jer će Boga gledati!« Morali bismo obdržavati zapovijedi Evanđelja sa žarom . . . U raspojasano doba »seksualne revolucije« moral izgleda kao nešto zastarjelo, smješno. Svaki kršćanin, kao i pred 20 stoljeća, mora sve učiniti da ostvari zapovijedi Blaženstava u cjelini. Grijeh ostaje grijeh, svetost ne prestaje zahtijevati od nas maksimalni napor. »Budite, dakle, savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!«« (Mt 5, 48). (T. Goričeva: Nous convertis d'Union Soviétique, Paris 1983).

Čistoća daje mladim ljudima čvrstoću karaktera. Čisti mladi su hrabri za svako dobro. Savjesni su. Uspravni su i ponizni. Nisu tijesto koje se lako mijesi negativnim utjecajima. Otporni su i prema velikoj nesreći suvremene mladosti, a to je droga. Otporni su i prema alkoholu. Čisti mladi vjernici radosni su jer žive slobodu Božjih sinova i kćeri. Papa Ivan Pavao II. na svim svojim putovanjima susreće se posebno s mladima i oduševljava ih za čistoću! Čini to u ime Isusovo. Rekao je mladima u Parizu: »Mladići i djevojke, imajte veliko poštovanje spram svoga tijela i spram tijela drugih . . . Klanjati se tijelu? Ne nikada! Prezirati tijelo? Ni to. Svladavati tijelo? Da! Preobraženje tijela? Još više! . . .«

Stotine i stotine tisuća Bogu posvećenih djevica — redovnica — koje su se posve posvetile službi bližnjega i molitvi za sve ljude u Evanđelju su našle smisao i radost tog izbora! Stotine i stotine tisuća svećenika i redovnika Katoličke Crkve koji su se u beženstvu darovali Bogu za službu spasenja ljudi neka vam budu ohrabrenje za junačku čistoću!

Apostol Pavao pisao je Korinćanima i nama: »Tijelo vaše hram je Duha Svetoga koji je u vama, koga imate od Boga, te niste svoji . . . Proslavite, dakle, Boga u tijelu svojemu!« (1. Kor 6, 19—20).

12. SVJETLO U SREDIŠTU POVIJESTI

Isus Krist! »Nema, uistinu, pod nebom drugoga imena dana ljudima po kojemu se možemo spasiti« (Dj 4, 12)

Mladi prijatelji, sestre i braćo! Na prošlim stranicama u svom razmišljanju prolazili smo kroz tamu i svjetlo: tamu zla i svjetlo Božjih vizija o čovjeku. A sada bih želio usredotočiti, makar kratko, vaše misli na dvije stvarnosti, na Isusa Krista i Crkvu. Odmah vam kažem: Crkva je neshvatljiva bez Krista; Krist je nespoznatljiv bez Crkve. Tko ljubi Krista, ljubi Crkvu koja je njegovo otajstveno Tijelo. To se ne može rastaviti. Tko progoni Crkvu, progoni Isusa Krista. Tko odbacuje Crkvu, odbacuje i Krista. Pred Damaskom uskrsnuli Gospodin reče svom progonitelju Savlu: »Savle, Savle, zašto me progoniš?«

Savao upita: »Tko si, Gospodine?« — »Ja sam Isus kojega ti progoniš!« (Dj 9, 4; 5). Savao je na smrt progonio Isusove vjernike, Crkvu.

Vama svima dobro poznati znanstvenik našeg vremena Albert Einstein, koji je duboko proniknuo u tajnu materija i energije svemira, ovako se u jednoj prilici izjasnio o Bogu i Isusu: »Moja se vjera temelji na poniznom poklonstvu Bogu, koji se sam u najmanjim česticama materije objavljuje. Moje duboko uvjerenje u Božju opstojnost, koji se posvuda u svemiru objavljuje, temelj je i moje egzistencije i vjere.

Ja sam Židov, ali fascinirajuća slika Isusa iz Nazareta na meni je ostavila neizbrisiv pečat... Nitko se nije pokazao takvim kao on. Zaista, samo je jedno mjesto na svijetu bez ikakve tame, a to je osoba Isusa Krista. U njemu nam se Bog na najjasniji način predstavio. Njega i ja štujem i njemu se klanjam.« (Crkva na kamenu, veljača 1985, str. 16).

Doista, Isus Krist je Svjetlo istinsko; dođe na svijet da prosvijetli svakog čovjeka (usp. Iv 1, 9).

Isus! Spasitelj čovjeka! Stari Zavjet ga je navjestio, obećavao, očekivao ga i čeznuo za njim. Zbivalo se to u sasvim konkretnom narodu Izraela, u njegovoj više nego tisućljetnoj povijesti. Novi Zavjet samo o njemu izvješćuje, za nj svjedoči. Isus i njegova Crkva sadržaj su Novog Zavjeta. Čitajte, mladi, Evanđelje, Djela Apostolska, Poslanice, Otkrivenje. Čitajte! Znate li da je u Rusiji Biblija najtraženija knjiga i plaćana najvišom cijenom? Događa se da mladi u knjigama ateističke propagande pronalaze navode iz Svetog Pisma i ispisuju ih za meditaciju. Glad za Božjom riječju postaje sve veći!

Čitajte i vidjet ćete da je Isus Krist najsvjetlija pojava ljudske povijesti. Nitko ga nije u povijesti nadmašio u ljepoti nauke, u dobroti srca, u čistoći života, u ljubavi sve do kraja, sve do križa.

U poslanicama Apostola Pavla vidjet ćete što se dogodi s čovjekom kad ga osvoji istina Uskrsnuloga! Progonitelj se promijenio u čudesno zauzetog apostola i sve svoje poslanice piše, mogli bismo reći, krvlju

svoga srca, oduševljenog za Isusovu stvar i za spasenje ljudi.

A tko je on? Sam je postavio to pitanje svojim apostolima kod Cezareje Filipove: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?« (Mt 16, 15). To je bitno pitanje cijelog kršćanstva; bitan je i odgovor. Na tom odgovoru stoji Crkva! Vi mladi vjernici znate tko je Isus!

Došao je iz neizmjerne punine života Trojedinog Boga. Božanska je osoba: Vječni je Očev Sin ili Riječ. Utjelovio se u krilu Djevice Marije da se rodi od djevičanske Majke kao čovjek za nas. To je istina. On je Bog od vječnosti s Ocem i Duhom Svetim u jednoj Božjoj naravi; on je i pravi čovjek rođen u vremenu, raspet na križu i uskrsnuo treći dan. On je uskrsnuli Bogočovjek — Gospodin naš Isus Krist.

Vi, pak, dragi mladi, koji još nemate te vjere, molite za svjetlo vjere. Vjera je Božji dar. To svjetlo pali u duši raspoloživoj Duh Sveti. Molite makar samo to: Bože, daj mi svjetla! Molite svaki dan! Jednog dana svjetlo će zasjati i obasjati vašu dušu!

»Ja sam svjetlost svijeta; tko ide za mnom neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života« (Iv 8, 12).

»Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju!« (Iv 10, 10).

13. CRKVA — DOMOVINA DUŠE

Krist je ljubio Crkvu te sebe predao za nju da je posveti (usp. Ef 5, 25—26).

Trajni živi svjedok za Isusa Krista je jedna cijela zajednica. Ta zajednica raste iz one zajednice koju je sam Isus okupio oko sebe za vrijeme svog naučavanja. To je apostolska zajednica Dvanaestorice. Apostoli su bili odabrani i ovjerovljeni svjedoci Isusove nauke, djela i života. Svjedoci su njegova mučeništva i smrti na križu. Svjedoci su da je treći dan uskrsnuo. Da je Isus uskrsnuo, znači: njegovo tijelo položeno u grob nije se raspalo nego je treći dan, združeno opet s dušom, bilo preobraženo za slavni vječni život. Tako je cijelom svojom ljudskom naravi ustao za slavu novoga, vječnoga života. Poslije toga događaja Isus Uskrsnuli ukazivao se svojim apostolima, svojim svjedocima, kroz 40 dana. Povjerio im je što imaju činiti. Zapovijedio im je da idu po cijelom svijetu i da svakom stvorenju propovijedaju Radosnu vijest spasenja. Obećao im je da će biti s njima do konca svijeta (usp. Mt 28, 19—20; Mk 16, 15 . . .).

Taj trajni živi svjedok je Crkva. Ona je došla u povijest ne iz nekog mita ili neke legende, nego iz Svjetla Isusa Krista Uskrsnuloga i Vatre Duha Svetoga, okupana vodom krštenja. Nitko u povijesti nije ostavio iza sebe takvog svjedoka. Crkva! Organizam koji pamti već dva tisućljeća povijesti. I svaki vjerni

član Crkve dionik je toga dvijetisućgodišnjeg pamćenja. Crkva pamti događaje spasenja i naviješta djela Božja.

Drugi vatikanski sabor ovako govori o Crkvi: »Ona je po svojoj naravi ljudska i božanska; vidljiva i nevidljivim stvarnostima obdarena; gorljiva u djelovanju, a odana kontemplaciji; nazočna u svijetu, a ipak — putnica. Ali tako da je u njoj ljudsko upravljeno i određeno božanskome, vidljivo nevidljivome, djelovanje kontemplaciji i sadašnjost budućem gradu koji tražimo« (SC 2). »Ova Crkva, ustanovljena i uređena na ovom svijetu kao društvo, nalazi se u Katoličkoj Crkvi, kojom upravljaju nasljednik sv. Petra i biskupi sjedinjeni s njime iako se izvan njezina organizma nalaze mnogi elementi posvećenja i istine koji kao darovi svojstveni Kristovoj Crkvi potiču na katoličko jedinstvo« (LG 8).

Crkva prolazi kroz povijest utkana u sva iskušenja povijesti noseći u sebi sve darove Božje za spasenje ljudi; u svim pokoljenjima svoje dvijetisućne povijesti odgajala je i odgaja vjernike svake dobi i staleža za pravedan, svet život. Kolike je odgojila čestite očeve, dobre majke, poštene mladiće, nevine djevojke, revne svećenike, redovnike i redovnice, kao i časne biskupe u hrvatskom narodu kroz trinaest stoljeća svoga spasenjskog djelovanja! Tako i u svim narodima u koje je donijela Radosnu vijest! Nebrojeni su njezini sveci i svetice, mučenici i mučenice.

»Gospodin Isus, božanski Učitelj i uzor svake savršenosti, svima je i pojedinim svojim učenicima kojega god položaja propovijedao svetost života, kojoj je On sam i početnik i usavršitelj . . .« (LG 40). »Zato su svi u Crkvi pozvani na svetost . . .« (LG 39). To su riječi Koncila. Čitajte, mladi, veliku saborsku konstituciju o Crkvi: Svjetlo naroda.

Ali Crkva svetaca ima u svom zajedništvu, na žalost, i mnogo grešnika na svim razinama. Nitko u ovom životu nije tako učvršćen u dobru da ne bi mogao postati i zao. Nedosljednosti, nevjernosti, zloće bilo je u Crkvi već od početka. Samo u nebeskoj Crkvi i u čistilištu grijeh nije moguć.

Članovi pak Crkve Putnice, unatoč toga da su krštenjem postali sinovi i kćeri Božji, mogu to svoje dostojanstvo grijehom razoriti. Mogu čak i otvrdnuti u grijehu, da postanu tvrdokorni u zlu. Već poslanica Hebrejima teškim riječima govori o takvim krštenicima ovako: »Zaista, koji su jednom prosvijetljeni, i okusili dar nebeski, i postali dionici Duha Svetoga, i okusili Lijepu riječ Božju i snage budućega svijeta, pa otpali, nemoguće je opet se obnoviti na obraćenje, kad oni sami ponovno razapinju Sina Božjega i ruglu izvrgavaju« (Hebr 6, 4—6). Zaista, teško se vratiti kad se daleko odluta; teško se dići kad se duboko padne. Ali Crkva moli i za takve sinove i kćeri, izgubljene sinove i kćeri. Ima božanske darove da ih oslobodi od Zloga i od zla, ako, Duhom Svetim potreseni, reknu; poput izgubljenog sina iz Evanđelja: »Oče, sagriješih . . .!« (Lk 15, 18). Sveta se Crkva uvijek nada povratku izgubljenih! To je nada milosrđa.

Dragi mladi prijatelji, sestre i braćo, vi ste sigurno osjetljivi i zahtjevni da svi koji se ponose imenom Isusa Krista budu uistinu i odraz njegova života. Imate pravo. Ali Isus nas je učio da najprije u samima sebi ostvarujemo kraljevstvo Božje. Od sebe treba početi.

Zato vas molim, ne sablažnjujte se zbog svoje braće grešnika, a radujte se zbog toliko braće i sestara koja sjaje pravednošću života. U dobrom ste društvu svetaca i pravednika.

Povijest Crkve ima, doduše, tamnih stranica zbog grešnika i otpadnika. To su rane Crkve u njezinim udovima. Unatoč toga Crkva je sveta. Ona je vaša Majka; domovina je vaše duše po darovima koje vam daje: Božju Riječ, sakramente, otajstveno zajedništvo s Kristom i mnogom braćom, put svetosti.

Povijest Crkve je ispisana tolikim svjedočanstvima svetosti. Odgojila je čovječanstvu tolike dobročinitelje ne samo na području vjerskog života nego i na svim drugim područjima ljudskog djelovanja, na području znanosti, umjetnosti, sveopće kulture.

Vi, na žalost, imate priliku pročitati i čuti toliko negativnih sudova o Crkvi. Po tim ocjenama ona bi trebala biti u vašem pamćenju samo zaostalost, mrak, neka neprijateljska sila protiv čovjeka. Kad se govori o najodgovornijim predstavnicima Crkve, dopustive su uvrede, klevete pa čak i mržnje. Neka vas sve to ne zbunjuje. Vi, mladi vjernici i vjernice, i sami iskustveno najbolje znate da vas vjera Crkve uči samo dobru. Uči vas ljubiti Boga i ljude. Crkva to čini uvi-

jek i u svakom sistemu, u svakom narodu, u svakom društvenom uređenju. Odgaja savjesti za istinu i pravednost. Čuli ste sigurno i tvrdnju kako je Crkva velika opasnost za mlade. Neka vas to ne smete! Ono što ste u svojoj Crkvi naučili, bit će korisno za cijeli narod i za cijelo društvo, ako to uistinu živite. Crkva nije nikakav urotnik. Djeluje javno za dobro svih ljudi. Ne bojte se!

»Samo se ponašajte dostojno Evanđelja Kristova . . .« (Fil 3, 17).

Isus Krist hoće da »sebi predvede Crkvu slavnu, bez ljage i nabora ili čega takva, nego da bude sveta i neporočna« (Ef 5, 27).

Svaki se neka pita: ja sam Crkva, a da li je ona u meni sveta i neporočna?

14. VJERNOST CRKVE PROVJERENA KRIŽEM

»Zaista, zaista, kažem vam: ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod«

(Iv 12, 24).

Dragi mladići i djevojke, kad čitate povijest Crkve, primjećujete tako očito i njezine patnje. Crkva je također »znak osporavan« (usp. Lk 2, 34). Često je iskušavana progonstvom; svoju vjernost i ljubav do kraja, poput svoga Učitelja, potvrđivala je mučeništvom. To je povijesna činjenica.

Mučeništvo može biti dvostruko: bijelo i crveno. Bijelo je mučeništvo beskrvno, ali može biti dugotrajno i bolno. To su razna poniženja zbog vjere. Ako čovjek, inače stručan i pošten, dobronamjeran i savjestan, osjeti na određeni način da je zbog vjere povrijeđen u svojim ljudskim pravima, prikraćen u opravdanim mogućnostima, to je trpljenje koje čovjeka duboko pogađa. Ali, usprkos toga, ustrajati u svojem časnom uvjerenju čiste savjesti, ne zatajiti se i ne odreći se, znači dati svjedočanstvo za istinu; to je martyrium — svjedočenje. No to svjedočenje mora biti povezano s ljubavlju i prema onima koji su svojim postupcima uzrok takvih patnja. To je božanski postupak ljubavi.

Niste li u školi kojiput osjetili neugodne postupke zbog svoje vjere. Ima ljudi koji su upravo neshvatljivo neraspoloženi prema vjeri, a to se uvijek sruči na konkretne vjernike. Nije vam bilo lako kad su vas i vaši kolege i kolegice samo zbog vaše vjere ismijavali ili čak psovali vaše svetinje. Možda ste tim više trpjeli što ste osjetili bespomoćnost da se branite. A znate kako se ta patnja nevinoga zove? Otajstvo Križa! Bijelo mučeništvo! Nije to ništa novo. U povijesti je Crkva bila trajno provjeravana otajstvom križa! Nekad više, nekad manje. Nekad prikriveno nekad krvavo.

Sve ćete to naći u Evanđelju na Isusu ispunjeno i Crkvi proročeno. Isus je rekao svojim apostolima: »Svi će vas zamrziti zbog Imena moga .... Svojom ćete se postojanošću spasiti« (Lk 21, 17;19). Sve što se događa s Crkvom, Isus joj unaprijed navijestio. Apostol Petar tješio je i hrabrio Crkvu svoga vremena, a što je pisao tada, pisao je za svako vrijeme: »Pogrđuju li vas zbog Imena Kristova, blago vama, jer Duh Slave, Duh Božji u vama počiva. Tek neka nitko od vas ne trpi kao ubojica, ili kradljivac, ili zločinac, ili makar kao i nametljivac; ako li kao kršćanin, neka se ne stidi, nego slavi Boga zbog toga imena« (1. Petr 4, 14—16). »Stoga oni koji po volji Božjoj trpe, neka dobrim djelima povjere duše svoje vjernom Stvoritelju« (1. Petr 4, 19).

Isus Krist, najneviniji Mučenik cijele povijesti, svojoj je Crkvi prorekao i crveno mučeništvo. To je vjernost Istini plaćena krvlju. Isus je navjestio Crkvi da će je progoniti kao što su njega progonili (usp. Iv 15, 20). »Brat će brata predavati na smrt, i otac di-

jete. Djeca će ustajati na roditelje i ubijati ih« (Mt 10, 21). I sve to zbog Isusa, a nipošto zbog nekog zločina.

Koliko je mladih mučenika i mučenica bilo u Crkvi Božjoj od početka do danas! Sjetite se mladog Stjepana, đakona u Jeruzalemu. Kamenovali su ga jer je propovijedao Isusa Raspetoga i Uskrsnuloga. A on? Da li je psovao? Ne! Poput Isusa na križu molio je: »Gospodine, ne uzmi im ovo za grijeh!« (Dj 7, 60). To je božanska novost. Tako samo Bog uči ljubiti. Zato samo Crkva u ime Božje uči tako opraštati. To je novi svijet! Stoga je mučeništvo najveća pobjeda ljubavi nad svakom mržnjom. Sjetite se da je mladi Savao čuvao haljine onih koji su kamenovali Stjepana. A poslije? Pobjeđen od Ljubavi pisat će Rimljanima: »Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač?« (Rim 8, 35). Sam Pavao odgovara da ništa od toga, »ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našemu« (Rim 8, 39).

Sjećate se Nacionalnog euharistijskog kongresa Crkve u Hrvata u Mariji Bistrici 9. rujna prošle godine! Nismo li tada svi uskliknuli na te Pavlove riječi trostruki: AMEN!

Ne bojte se, mladi! Crkva se trpljenjem pročišćava, produhovljuje, oslobađa od nanosa materijalističkih utjecaja svijeta. Križ je mjera ljubavi Kristove prema Crkvi i svakom čovjeku. Križ je mjera ljubavi Crkve prema Kristu Bogu i prema svakom čovjeku. Sve je to zalog USKRSA!

Svi koji su trpjeli zbog pravednosti crpili su hrabrost, strpljivost i ljubav do kraja u Isusovom jamstvu: »Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko!« (Mt 5, 10).

15. CRKVA NIJE TIJELO BEZ GLAVE

»Različiti su dari, a isti Duh; i različite službe, a isti Gospodin; i različita djelovanja, a isti Bog, koji čini sve u svima« (1. Kor 12, 4—6).

Mladi prijatelji, ako slijedite Isusa Krista i uistinu ga prihvaćate da bude vaš »Put, Istina i Život« (Iv 14, 6), onda ćete ljubiti i svoju Crkvu — jednu svetu katoličku i apostolsku. Ona je otajstveno Tijelo Kristovo. Krštenjem ste ucijepljeni u to Tijelo.

Spomenuta obraćenica Tatjana Goričeva iz svoga iskustva piše ovako što joj znači njezina Crkva: »U našem paklu Ona (Marija — Božja Majka) nam je otvorila Raj vodeći nas u Crkvu.

Oslobođeni svoje stare odjeće, bili bismo u praznini umrli od straha da nismo postali udovi novog Tijela. Krist ne spašava samo grešnike svojom pomirbenom žrtvom, nego ih prima u Svoje Tijelo... On daje onome koji je oslobođen starog tijela — novo Tijelo, Tijelo svete Crkve.

Sretni smo što smo našli Crkvu; ali i mi smo sada pozvani da je gradimo...« (Nous convertis d'Union Soviétique, Paris 1983).

To Tijelo svete Crkve nije bez glave, nije monstrum. Nevidljiva glava Crkve je uskrsnuli Krist. Ali je Crkva vidljivo društvo od vidljivih ljudi sastavljena i u povijesti prisutna, zato je Isus htio da bude označena, vođena, sabirana u jedinstvu vjere i ljubavi vidljivom glavom. Tako nam se otkriva božansko ustrojstvo Crkve. Crkva je svrhunaravno društvo, nije od ovoga svijeta, makar je u svijetu. Zato i duhovna vlast u Crkvi nije od ovoga svijeta nego ima svoje poslanje od samoga Isusa Krista. Isus je izabrao Dvanaestoricu apostola i među njima je izabrao Petra da bude vidljivi princip jedinstva cijele zajednice. To se nastavlja u Petrovim nasljednicima i biskupima. Iako je dostojanstvo svih vjernika snagom krštenja jednako, ipak su službe i odgovornosti u Crkvi i za Crkvu različite. U organizmu Tijela svaki član ima svoju funkciju.

Pred Isusom Kristom, pred Bogom, pred darom Objave, svi smo vjernici: od Pape do onog vjerničkog djeteta. Svi primamo dar Riječi Božje poslušnošću vjere. Ali Papa i biskupi, te njima pridruženi svećenici, sakramentalno su ovlašteni da vjeru naviještaju, čuvaju od zabluda i u jednoj Istini povezuju sve vjernike u zajednicu ljubavi. Oni su u službi Objave. Nose ljudima Božje darove. Nastupaju u ime Isusovo pred zajednicom, a ne u svoje ime niti svojom mudrošću. Najprije oni poslušni Riječi Božjoj tu Božju riječ nude ljudima za obraćenje i spasenje.

Sam Isus Krist u Evanđelju jasno ih označuje, ovlašćuje i šalje. »Pođite po svem svijetu, propovijedajte Evanđelje svemu stvorenju. Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a tko ne uzvjeruje, osudit će se« (Mk 16, 15—16).

»Zaista, kažem vam, što god svežete na zemlji, bit će svezano na nebu; i što god odriješite na zemlji, bit će odriješeno na nebu« (Mt 18, 18).

Isusove su i ove riječi: »Tko vas sluša, mene sluša; tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga koji mene posla« (Lk 10, 16).

Stoga vlast u Crkvi nije vlast gospodovanja nego služenja zajednici Istinom i spasenjem. Istina je Božja ponuda koja se prihvaća u vjeri ili odbija u nevjeri, a ne može se mijenjati prema prohtjevima svijeta. Vjera nije moda nego čvrsto, uvjereno pristajanje uz Božju Riječ. Svaki učenik doznaje istine iz matematike, fizike, kemije, astronomije vjerujući učitelju.

Istina se pak Božje Objave prihvaća s povjerenjem u Učiteljstvo koje je poslano da nam je navijesti, sâmo poslušno toj Istini.

Besmisao je za svakoga, tko imalo pozna što je vjera i što je Crkva, zahtijevati od Pape da ukine bilo koju Božju zapovijed. Danas određene struje zahtijevaju osobito ukidanje šeste i devete Božje zapovijedi, a onda i pete kad se radi o pobačaju.

Apostol Pavao, svjestan odgovornosti pred Bogom za cjelovito Evanđelje, pisao je Galaćanima: »Ali, kad bismo vam mi, ili kad bi vam anđeo s neba navještao neko evanđelje mimo onoga koje vam mi navijestismo, neka je proklet« (Gal 1, 8).

Mladi prijatelji, vi jako dobro znate da se osobitom upornošću danas osporava pravorijek crkvenog učiteljstva u stvarima vjere, ćudoređa i crkvene disciplине. Jasno je zašto to čine protivnici Crkve izvan Crkve; žele njezino umiranje. Ne surađuju li u tome s njima i osporavatelji u Crkvi kad, bilo otvoreno bilo prikriveno, optužuju »tanki sloj« hijerarhije da »koči« napredak i obnovu Crkve? Koji napredak? Kakvu obnovu? Napredak Crkve, obnova Crkve je rast u svetosti života, u dosljednosti vjere, u vjernosti Evanđelju, u obrani Istine i u obrani čovjeka. Kome to hijerarhija smeta? Ali ako Učiteljstvo brani cjelovit sadržaj vjere, to mu je dužnost za koju mora biti pripravno trpjeti do kraja.

Uostalom, Isus Krist je upozorio svoje apostole, svoju Crkvu do konca svijeta: »Čuvajte se lažnih proroka koji dolaze k vama u ovčjem odijelu, a iznutra su vuci grabežljivi« (Mt 7, 15). Sv. Ocu, svakom biskupu i svakom svećeniku kao učitelju vjere upućena je riječ Apostola Pavla, koju on napisa svom učeniku biskupu Timoteju: »Uznastoj da kao prokušan staneš pred Boga kao radnik koji se nema čega stidjeti, koji ispravno reže riječ istine« (2. Tim 2, 15).

Mladi vjernici i vjernice, imajte povjerenje i evanđeosku privrženost Pastirima Crkve. Uz tolike biskupe i svećenike mučenike i Papa Ivan Pavao II. već je krvlju posvjedočio za Evanđelje Isusa Krista koje propovijeda osobno svim narodima. Nije li to znak vremena? Božji je to znak dan Crkvi i svijetu. Nema mjesta nikakvoj klasnoj borbi u Crkvi koju Duh Sveti, Duh istine i ljubavi, vidljivim učiteljstvom povezuje u zajednicu iste vjere, iste nade i što velikodušnije ljubavi jednih prema drugima.

Apostol Pavao pisao je Solunjanima: »Molimo vas, braćo, priznajte one koji se trude među vama, koji su vam predstojnici u Gospodinu i opominju vas; s ljubavlju ih nadasve cijenite poradi njihova djela!« (1. Sol 5, 12—13).

Vi pak, mladi dobre volje, koji niste sinovi i kćeri Crkve i možda ste o njoj nikako ili veoma loše poučeni, znajte da vas sve Crkva ljubi Kristovim Srcem i Srcem Majke Marije. Cijela Crkva vas nosi u svojoj molitvi pred Lice Božje!

»Crkva, 'nastavlja svoje putovanje između progona svijeta i Božje utjehe' navješćujući muku i smrt Gospodinovu, dok On ne dođe (usp. 1 Kor 11, 26). Od moći uskrsnuloga Gospodina ona dobiva snagu da strpljivošću i ljubavlju pobijedi svoje žalosti i teškoće nutarnje i vanjske, i da otkrije svijetu Njegov misterij vjerno, iako ne savršeno, dok se na svršetku ne očituje u potpunom svjetlu« (Svjetlo naroda, 8).

16. IMA MEĐU VAMA POZVANIH

»Ne govori: 'Dijete sam!' Već idi k onima kojima te šaljem . . .« (Jer 1, 7).

Mladi prijatelji, braćo i sestre, usuđujem se vašoj duši povjeriti još jednu misao iz ljubavi prema Crkvi. Da li koji od vas i koja od vas osluškuje u svojoj nutrinji glas Isusov: »Dođi i idi za mnom!« (Mt 19, 21).

Među tolikim mladićima i djevojkama Crkve u hrvatskom narodu Bog sigurno ima svojih izabranika koje poziva u duhovno zvanje svećeničkog služenja i redovničkog svjedočenja za Isusa Krista. Osluškujte s pažnjom taj glas! Božji svećenici, sveti redovnici i svete redovnice uvijek su bili Božji blagoslov za Crkvu i narod; Božji su dar. Brojna duhovna zvanja, posve nesebični polazak za Isusom Kristom na tom putu, znak su duhovne plodnosti Crkve.

Uvjeren sam da ima među vama takvih na kojima je posebno zastao Božji pogled! Vi koji čujete taj zov, odazovite se! Imajte hrabrosti reći: Evo, dolazim!

»Tko će uzići na Goru Gospodnju, tko će stajati na svetom mjestu njegovu? Onaj u koga su ruke čiste i srce nedužno: duša mu se ne predaje isprazno-sti . . .« (Ps 24 (23), 3—4).

17. ZAKLJUČNA RIJEČ

»Čujmo svemu završnu riječ: »Boj se Boga, izvršuj njegove zapovijedi, jer to je sav čovjek« (Prop 12, 13).

Dragi mladići i djevojke, neka ova razmišljanja u pripravi za blagdan uskrsnuća Gospodina našega Isusa Krista, svjetlom i snagom Duha Svetoga, ostvare u vama iskrena i odlučna raspoloženja da budete svojim životom apostoli među mladima. Isus od vas zahtijeva: »Vi ste svjetlost svijeta!« (Mt 5, 14). Svojim živim primjerom bit ćete prepoznatljivi da nosite u sebi velike duhovne vrijednosti. »Pa tko da vam naudi, ako revnujete za dobro? ... Naprotiv, Gospodin — Krist neka vam bude svet, u srcima vašima, te budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama, ali blago i s poštovanjem, dobre savjesti . . .« (1 Petr 3, 13; 15—16). To je uvijek suvremen savjet apostola Petra.

Vaši roditelji, braća i sestre, svi ljudi u susretu s vama neka vide da vi sve poštujete i svima činite dobro. Tako ćete činiti prisutnim u svojoj sredini kraljevstvo Božje!

Biti kršćanin nije lako. Isus poziva na put križa, na uspinjanje. »Hoće li tko za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom« (Mt 16, 24).

Zato, mladi, budite molitelji. Dok toliki strašnim psovkama vrijeđaju Boga i sve sveto, vi budite ljudi koji molitvom svjedoče svoju ljubav prema Bogu i radost svoje vjere. Molite da Božja snaga struji u vama. Moliti znači uroniti u Svjetlo Božje. Osobito molite s Isusovom i vašom Majkom Marijom. Kad molite krunicu razmatrajući, vi s njom, milosti punom

i blagoslovljenom, razmatrate Evanđelje; ulazite sve dublje u Otajstvo Kristovo! Osvjetljeni ste Kristovim i njezinim djevičanstvom.

Ako posrnete? U svom milosrđu Spasitelj je darovao Crkvi sakramenat pomirenja. Pristupajte k ispovijedi uvijek iskreno, skrušeno, s raspoloženjem obraćenja; htjeti biti uvijek bolji! Rado se i često ispovijedajte i vidjet ćete da ćete biti sve jači u borbi sa zlom.

Euharistija! Mlada Crkva oko oltara u svojoj župskoj zajednici. Čista mlada Crkva hrani se čistoćom Isusovom. Ali, mladi, uvijek imajte na pameti da je Pričest hrana samo živih duša, koje nisu opterećene teškim grijehom. Živa prisutnost Uskrsnuloga pod prilikom kruha i vina, dar je Božje svemoguće ljubavi nama slabim ljudima da živimo. »Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni; i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan« (Iv 6, 54).

Dobra Pričest, primljena čiste duše, zalog je slavnog uskrsnuća. Sinovi smo uskrsnuća! Može li biti veće stvarnosti za čovjeka! Mladi, bdijte da ne promašite svoju vječnost. Vječnost u sebi nosite! Ali na raskršću ste između vječne svjetlosti ili vječne tame! »Bdijte i molite«, reče Isus! Tako ćete odoljeti hladnim vjetrovima nevjere koji na vas udaraju. Imajte čiste misli i čiste će biti vaše riječi! Dobra će biti vaša djela! Bit ćete čist naraštaj. Molitva našeg Euharistijskog kongresa bila je »Dođi, Gospodine Isuse!«

Neka to bude i sada dnevni vapaj u ovom tako ozbiljnom i prijetećem vremenu. Dođi, Gospodine Isuse, i budi Spasitelj svima ljudima, i onima koji te ne poznaju. Objavi se mladima koji iskreno, možda i bolno, traže Istinu! Dođi i budi naš MIR! (usp. Ef 2, 14).

Imajući u srcu svakoga od vas, svakog mladića i djevojku, sve vas ponovno, kao i u dan Nacionalnog

euharistijskog kongresa u Mariji Bistrici, povjeravam posebnoj zaštiti i zagovoru Presvete Bogorodice Marije. Neka vas ona kroz sva iskušenja, opasnosti i napasti provede kao čisti naraštaj Isusu Kristu!

Povjeravam vas sve zagovoru nebeske Crkve, zboru anđeoskom i zboru sve naše svete braće i sestara!

SRETAN VAM USKRS SVIMA, mladi prijatelji, braćo i sestre u Isusu Kristu!

»Svi koje vodi Duh Božji sinovi su Božji! Ta ne primiste duha robovanja da se opet bojite, nego primiste Duha posinstva u kojemu kličemo: »Abba! Oče!« Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja; ako pak djeca, onda i baštinici, baštinici Božji, a subaštinici Kristovi, kada doista s njime zajedno trpimo, da se zajedno s njime i proslavimo!« (Rim 8, 14—17)

Blagoslov Trojedinoga Boga Oca i Sina i Duha Svetoga bio sa svima vama! Tako neka bude! Amen.

U Zagrebu, na prvu korizmenu nedjelju, 24. veljače 1985.

+ Franjo Kard. Kuharić
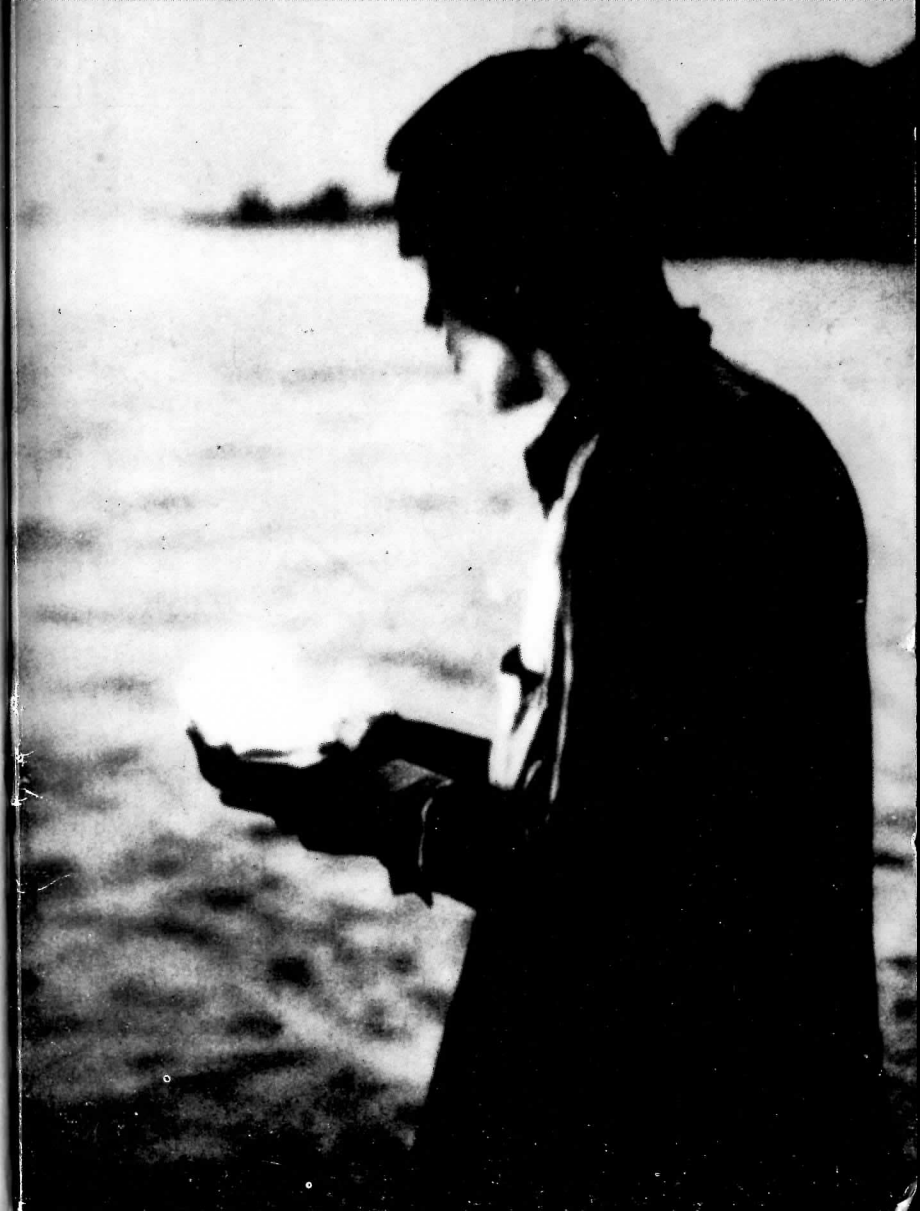
nadbiskup zagrebački